

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
 ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
 ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ**

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Декан юридичного
факультету

Банах С.В.

«_____» _____ 2019 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Директор ННІОТ

Брич В.Я.

«_____» _____ 2019 р.

ЗАТВЕРДЖУЮ:

Перший проректор

Шинкарик М.І.

«_____» _____ 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА

**з дисципліни «Методологія психології»
 ступінь вищої освіти – магістр
 галузь знань 05 – «Соціальні та поведінкові науки»
 спеціальність 053 – «Психологія»
 освітньо-професійна програма – «Психологія»**

кафедра психології та соціальної роботи

Форма навчання	Курс	Семестр	Лекції (год.)	Практ. (семін.) (год.)	ІРС (год.)	Тренінг (год.)	Самост. робота студ. (год.)	Разом (год.)	Залік (сем.)	Екз. (сем.)
Денна	1	2	30	15	5	4	96	150	-	2
Заочна	2	3	12	6	-	-	162	180	-	4

30.08.2019.
[Підпис]

Тернопіль – ТНЕУ
2019

Робоча програма складена на основі освітньо-професійної програми підготовки магістра галузі знань 05 «Соціальні та поведінкові науки» спеціальності 053 «Психологія», затвердженої Вченою радою ТНЕУ (протокол № 10 від «26» червня 2019 р.; протокол № 7 від «30» травня 2018 р.);

Робочу програму склав: завідувач кафедри психології та соціальної роботи, д.психол.н., професор **Фурман Анатолій Васильович**

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри психології та соціальної роботи, протокол № 1 від «27» серпня 2019 р.

**Завідувач кафедри психології та соціальної роботи,
д.психол.н., професор**

Фурман А. В.

Розглянуто та схвалено групою забезпечення спеціальності психологія, протокол № 1 від «27» серпня 2019 р.

**Керівник групи
забезпечення спеціальності
д.психол.н., професор**

Фурман А.В.

СТРУКТУРА РОБОЧОЇ ПРОГРАМИ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «МЕТОДОЛОГІЯ ПСИХОЛОГІЇ»

1. Опис дисципліни «Методологія психології»

Дисципліна «Методологія психології»	Галузь знань, спеціальність, СВО	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів – 5	галузь знань – 05 «Соціальні та поведінкові науки»	Статус дисципліни вибіркова Мова навчання українська
Кількість залікових модулів – 4	спеціальність – 053 «Психологія»	Рік підготовки: <i>Денна – 1</i> <i>Заочна – 2</i> Семестр: <i>Денна – 2</i> <i>Заочна – 3</i>
Кількість змістових модулів – 4	Ступінь вищої освіти – магістр	Лекції: <i>Денна – 30 год.</i> <i>Заочна – 12 год.</i> Практичні заняття: <i>Денна – 15 год.</i> <i>Заочна – 6 год.</i>
Загальна кількість годин – 150/180		Самостійна робота: <i>Денна – 96 год.</i> <i>Заочна – 162 год.</i> Індивідуальна робота : <i>Денна – 5 год.</i> <i>Заочна – –</i> Тренінг: <i>Денна – 4 год.</i> <i>Заочна – –</i>
Тижневих годин – 10, з них аудиторних – 3		Вид підсумкового контролю – екзамен

2. Мета і завдання дисципліни «Методологія психології»

2.1. Мета вивчення дисципліни.

Курс методології психології передбачає чітко організоване та психодидактично технологізоване системне вивчення форм, методів та інструментів психологічного пізнання у методологічному форматі всіх чотирьох типів наукової раціональності – класичної, неklasичної, посткласичної і постнекласичної, а також опанування принципами, підходами, методологемами і способами здійснення продуктивних теоретичних та емпіричних досліджень у царині сучасної психології.

Метою дисципліни «Методологія психології» є створення найбільш сприятливих полікомунікативних умов для опанування студентами-психологами взаємоузгодженим плетивом знань, норм, цінностей і компетенцій у сфері методології, методів і логіко-методологічних процедур гуманітарного пізнання і конструювання психодуховної дійсності у їх центруванні на особливому *предметному полі* – психологічній мислєдїяльності, професійному методологуванні та модульно-розвивальному мислєвчиненні у різновекторному поступі дослідницьких методологій теоретичного, прикладного, емпіричного та досвідного психологічного спрямування. .

2.2. Завдання вивчення дисципліни

– окреслити предметне поле сучасної методології науки, а також висвітлити структуру, функції та рівні організації раціонального і суто гуманітарного знання;

- охарактеризувати ідеали-типи наукової раціональності та еволюцію психологічного знання в історії людства;
- обґрунтувати типи мислелдослідницьких і парадигмально-дослідницьких методологій у сучасній психології;
- проаналізувати евристичні можливості і перспективи розвитку напрямів методологування у психології, а також аргументувати інноваційність методологічної оптики циклічно-вчинкової організації теорії як системи раціогуманітарного знання;
- відрефлексувати переваги і недоліки основних парадигмально-дослідницьких карт сучасної психології – природничо-наукової, гуманітарної, екзистенційної, критицистської, конструктивістської, вчинкової і вітакультурної;
- презентувати студентам наукові школи як ресурс методологічних досліджень у психології, зокрема охарактеризувати їх засадничі умови виникнення, категорійний профіль, типи шкіл та умови їх ефективного розвиткового функціонування.

2.3. Найменування та опис компетентностей, формування котрих забезпечує вивчення дисципліни.

1. Здатність вирішувати складні завдання і проблеми у процесі навчання та професійної діяльності у сфері психології, що передбачає проведення досліджень та/або здійснення інновацій і характеризується невизначеністю.

2. Уміння виявляти, ставити, розв'язувати і рефлексувати успішність зодолання проблем.

3. Здійснювати теоретичний, методологічний та емпіричний аналіз актуальних проблем психологічної науки та/або суспільної практики.

4. Самостійно планувати, організовувати та здійснювати психологічне дослідження з елементами наукової новизни та/або практичної значущості.

5. Обирати і застосовувати валідні та надійні методи наукового дослідження та/або доказові методики і техніки прикладної діяльності.

6. Здійснювати науково-дослідну роботу та критично оцінювати її результати, визначати перспективи подальших наукових розвідок.

2.4. Передумови для вивчення дисципліни.

Набуття студентами компетентності з курсу можливе за актуалізації їхніх знань з дисциплін «Вступ до спеціальності», «Основи наукових досліджень», «Теоретична психологія», «Експериментальна психологія», «Методи соціально-психологічних досліджень», «Математична статистика та математичні методи досліджень».

2.5. Результати навчання.

Результати навчання даної дисципліни деталізують такі програмні результати навчання:

- здійснювати пошук, опрацювання та аналіз професійно важливих знань із різних джерел із використанням сучасних інформаційно-комунікаційних технологій;
- вміти організовувати та проводити психологічне дослідження із застосуванням валідних та надійних методів;
- узагальнювати емпіричні дані та формулювати теоретичні висновки, робити психологічний прогност щодо розвитку особистості, груп, організацій;
- узагальнювати результати власних наукових досліджень у формі наукових звітів різних форм (тез, статей, доповідей, презентацій);
- оцінювати здобутки та визначати й аргументувати перспективи власної наукової роботи.

3. Програма навчальної дисципліни:

Змістовий модуль 1.

МЕТОДОЛОГІЯ НАУКИ І СУЧАСНІ УЯВЛЕННЯ ПРО НАУКОВЕ ПІЗНАННЯ

Тема 1. Предметне поле методології науки.

Поняття про метод, методологію і методологічну роботу. Науковий метод, його принципи та атрибутивні ознаки. Співвідношення змісту та обсягу понять «філософія», «наука», «світогляд». Об'єкт і предмет пізнання в науковому витлумаченні. Предметне поле і завдання методології науки. Рефлексія наукового знання.

Ключові поняття: метод, методологія, наук, філософія, світогляд, науковий метод, пізнання, об'єкт пізнання, предмет пізнання, предмет методології науки, раціональне знання, рефлексія.

[4; 10; 22; 27; 29; 37; 45; 55; 63; 77; 81; 86; 101; 117].

Тема 2. Структура, функції та рівні організації наукового (раціонального) знання.

Філософська методологія як багатоманіття форм і методів теоретичного пізнання дійсності. Загальнонаукова методологія як цілісна система методологічних знань у сфері науки. Методології окремих наук і наукових дисциплін. Конкретно-тематична методологія, її засобове та процедурне забезпечення. Ситуаційна методологія як набір методик і технік проведення окремих досліджень. Особливості методологічного знання порівняно із теоретичними знаннями. Деструктивна і нормативна функції методологічного знання.

Ключові поняття: теоретичне знання, емпіричне пізнання, методологічне знання, наукова дисципліна, засоби та інструменти методологування, методологічна процедура, методика дослідження, техніка дослідження.

[14; 25; 38; 43; 48; 61; 64; 66; 95; 110; 113; 118; 123].

Тема 3. Типи наукової раціональності та еволюція психологічного знання.

Методологічна оптика як інструмент пізнання і як метафоричний конструкт постмодернізму. Методологічна оптика у зміні типів наукової раціональності. Класичний ідеал раціональності у психології та його методологічна характеристика. Некласичний етап раціональності у психології та його методологічна характеристика. Постнекласичний ідеал раціональності у психології та його надскладна методологічна оптика. Поняття про постнекласичну епістемологію.

Ключові поняття: методологічна оптика, метафора, постмодернізм, ідеали раціональності, еволюція психологічного знання, типи наукової раціональності, епістемологія.

[18; 24; 25; 30; 49; 55; 76; 77; 81; 83; 88; 92].

Змістовий модуль 2. ТИПИ ДОСЛІДНИЦЬКИХ МЕТОДОЛОГІЙ У ТЕОРЕТИЧНІЙ ТА ЕМПІРИЧНІЙ ПСИХОЛОГІЇ

Тема 4. Типи наукового мислення і чотирискладовість сучасної науки.

Типологія як методологічна процедура. Поняття про мислещему як інструмент пізнання. Принцип кватерності в науці і психології. Сцієнтизм і гуманізм як напрями розвитку психології. Канонічна психологія В.А. Роменця: метатеорія, метод вчинкової діалектики, ідея вчинку, принцип учинковості, психософії вчинку. Складові психологічної науки, емпірична, засадова, культурно-світоглядна. Взаємодоповнення теоретичної та емпіричної дослідницької діяльності.

Ключові поняття: типологія, мислещема, «об'єктивна» психологія, психологічна герменевтика, гуманістична та екзистенційна психологія, сцієнтизм, гуманізм, пояснювальна психологія, канонічна психологія, вчинок, учинення, діалектичне вчинкове мислення, психософії, теорія, емпірика, засада наукового пізнання, культура.

[6; 8; 11; 13; 17; 22; 28; 34; 47; 64; 69; 74; 79; 84; 96].

Тема 5. Типологічне обґрунтування напрямів методологування у психології.

Методологічна концепція парадигми Т. Куна та її характеристика. Поняття про багаторівневість парадигмальних досліджень у психології. Методологування як практика філософської і наукової методологій. Авторська шестирівнева модель методологування як

професійної мислєдїяльностї та її логїко-змїстовий аналіз. Характеристика основних напрямїв наукової методологїї у фїлософїї та гуманїтаристичї: природничо-наукового, аналітичного, соціального, гуманїтарного.

Ключовї поняття: парадигма, теоретична модель, професїйне методологування, методологїчний аналіз, методологїчна рефлексїя, методологїчне розумїння, методологїчне мислення, чисте мислення, спосїб пояснення, спосїб визначення, гуманїтарний напрям методологування, позицїя дослідника.

[3; 10; 12; 19; 40; 54; 77; 92; 97; 98; 100; 108; 111].

Тема 6. *Типи парадигмально-дослїдницьких методологїй у психологїї.*

Поняття про парадигмально-дослїдницьку методологїю і парадигмально-дослїдницьку карту. Особливостї повноцїнного соціально-психологїчного дослїдження. визначення методологом описання та експериментування, пояснення і розумїння у психологїї. Обґрунтування типїв парадигмально-дослїдницьких методологїй, їх сутностї та спрямування, основного чи основних методїв і методологїчних можливостей. Сутнїсть і переваги історико-психологїчної (В.А. Роменець) і вітакультурної (А.В. Фурман) метапарадигм у сучасній психологїї.

Ключовї поняття: парадигмально-дослїдницька карта, соціально-психологїчне дослїдження, психологїчний опис, психологїчний експеримент, психологїчне пояснення, самозвіт, інтерпретацїя, метапарадигма, вітакультура.

[22; 31; 34; 36; 43; 52; 76; 77; 83; 95; 96; 99; 121].

Тема 7. *Методологїчна оптика циклічно-вчинкової організації теорїї як системи рацїонального знання.*

Методологїчна оптика як предмет рефлексивного методологування. Визначення змїсту поняття «методологїчна оптика» за вчинковим принципом. Кватерне спричинення методологїчної оптики у психологїї як окремої рефлексивної налаштованостї дослїдницької свїдомостї. Принципи, закономірностї та нормативи циклічно-вчинкового пїдходу в методологїї психологїї А.В. Фурмана. Теорїя як універсальна форма пїзнання і синтетична форма організації знання. Поняття про мислевчинення, його структуру і функцїї. Інструменти методологування та їх мислевчинковий потенцїал. Теорїя як інтегральне знаннясве утворення і як циклічно-вчинкова організацїя наукового знання. Вимїри або модуси сутнїсної визначеностї теорїї та їх характеристика.

Ключовї поняття: методологїчна оптика, рефлексивне методологування, метафоричний конструктор, саморефлексїя, циклічно-вчинковий пїдхїд, дослїдницька свїдомїсть, інтелїгїбельнїсть, пїзнавальний засїб. Дослїдницький інструмент, мислевчинення, метазнання, теорїєзнавства, теорїя як інтегральне знаннясве утворення.

[24; 30; 44; 61; 75; 81; 87; 89; 90; 92; 94а; 109].

Змїстовий модуль 3. ПАРАДИГМАЛЬНО-ДОСЛїДНИЦЬКІ КАРТИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГїї

Тема 8. *Природничо-наукова парадигмально-дослїдницька карта.*

Методологїчна концепцїя парадигми Томаса Куна, її переваги та обмеження. Методологїя парадигмальних дослїджень у гуманїтаристичї А.В. Фурмана. Модуси цїлїсностї, структура і функцїї парадигми у психологїї. Поняття про парадигмально-дослїдницьку карту та про її структурно-функцїональну організацїю. Багатопарадигмальнїсть сучасної психологїї. Позитивїзм як метапарадигмальна стратегїя наукового пїзнання. Принципи рацїональної побудови свїту (рацїональностї), ідеалїзацїї, адекватностї методу, предмету дослїдження, емпїричної фактичностї, теоретичної редуцїї психїчної реальностї, вїдносної істинностї психологїчного знання. Теоретичний свїт психологїї. Експеримент як основний засїб добування та істинностї психологїчного знання. Принцип детермїнізму (спричинення) у психологїї та варїанти його інтерпретацїї. Проблема системної детермїнацїї психїки і способи її розв'язання. Подвїйна буттєвїсть психїчного як ноуменальної дїйсностї та феноменальної реальностї. Мїфологеми психологїї та криза природничо-наукової парадигмальної карти у психологїї.

Ключові поняття: парадигма, гуманітаристика, парадигмальні дослідження, парадигмально-дослідницька карта, позитивізм, раціональність, істинність психологічного знання, теоретичний світ, принцип детермінізму, парадигмальна криза, експеримент, науковий факт.

[28; 30; 32; 39; 56; 60; 64; 76; 79; 84; 96; 110; 119].

Тема 9. *Гуманітарна та екзистенційна парадигми у психології.*

Гуманітарна психологія та особливості її предметного поля. Науки про дух: розуміння вчинків і душевних станів людини, а також внутрішньої дійсності її переживань. Пояснювальна та розуміннєво течії психології. Розуміння як екзистенційне базове визначення людського буття і сутнісно як пізнання сенсу та оперування у свідомості сенсоформами. Тлумачення або/та інтерпретація як мистецтво розуміння. Герменевтика і герменевтичну методологія. Предметне поле та методи психологічної герменевтики. Анти позитивізм і його методологічні настановлення. Психологічна герменевтика як перспективний напрям досліджень. Гуманістичний ідеал та екзистенціали (святості) людського життя та їх актуалізаційний і самоактуалізаційний потенціал у контексті розвитку особистості. Людська суб'єктивність і концепції самоактуалізації, повноцінного функціонування, самореалізації і самоефективності особистості (Г. Балл, А. Маслоу, К. Роджерс, Г. Олпорт, А. Бандура та ін.). Суб'єктивний досвід і пікові переживання особи як члена суспільства.

Ключові поняття: гуманізм, психіка, душа, дух, переживання, пояснення, розуміння, екзистенція, сенс, тлумачення, інтерпретація, герменевтика, антипозитивізм, психологічна герменевтика, самоактуалізована особистість, образи суб'єктивної реальності, психічно здорова особистість.

[6; 16; 17; 26; 34; 42; 76; 77; 83; 85; 103; 110; 115].

Тема 10. *Критицистська і конструктивістська парадигмально-дослідницькі карти психології.*

Критицизм як метод, напрям, філософська позиція, методологічні стратегія і підхід. Критичний раціоналізм як методологічна орієнтація. К. Поппер і сформульований ним принцип фальсифікації. Методологія науково-дослідницьких програм Імре Лакатоша. Поняття про тверде ядро і про захисний пояс дослідницької програми. Конструктивізм як методологічна стратегія неklasичної раціональності й утвердження неklasичної епістемології. Конструктивістська метапарадигмальна карта, її побудова та змістове й методологічне наповнення її сегментів. Соціальний, радикальний і психокультурних конструктивізм та їхні методологічні програми. Психокультура як міждисциплінарний постнеklasичний синтез різноаспектних знань. Еволюція культурно-наукових традицій як історично змінних систем людського знання про природу суцього і способи поводження з ним: синкретична, теоцентрична, модерністська, постмодерністська, пост-постмодерністська. Поняття про теоретичний конструкт і метапарадигмальну знаннєву карту.

Ключові поняття: критичний раціоналізм, вирішальна гіпотеза, фальсифікація, науково-дослідницька програма, неklasичний і постнеklasичний типи раціональності, епістема, неklasична епістемологія, метапарадигма, психокультура, Еволюція епістемних традицій, теоретичний конструкт.

[15; 43; 45; 49; 50; 63; 77; 80; 86; 92; 96; 110].

Тема 11. *Вчинкова і вітакультурна психософські метапарадигми.*

Принцип учинковості, категорія вчинку і вчинковий підхід у психології: від М.М. Бахтіна і С.Л. Рубінштейна до В.А. Роменця. Канонічна психологія В.А. Роменця та її предметне поле. Психософія вчинку В.А. Роменця як методологія пізнання сутності людського буття. методологіям як перспектива розвитку психології та гуманітарної епістемології. Системомислєдїяльнїсна методологія як філософсько-іпротехнічна школа Г.П. Щєдровицького та її основні виміри-складові мислєдїяльності і мислєкомунікації. Методологічне мислення як осереддя психологічного методологування. Канонічні ознаки методологічної роботи, їх характеристика, мислєсхеми і пояснювальні функції у проекції на психологію як сферу мислєдїяльності. Схеми-матриця модульно-розвивальнїсного оргпростору професійного методологування та її мислєвчинкове і психологічне забезпечення під час

проведення методологічних семінарів і сесій. Вітакультурна методологія А.В. Фурмана, її центри і поняттєво-категорійний лад. Принципи, закономірності, нормативи і настановлення циклічно-вчинкового підходу у царині психологічного пізнання, конструювання і прикладного методологування.

Ключові поняття: вчинок, учинення, вчинковий підхід, канонічна психологія, психософії, методологіям, гуманітарна епістемологія, системомиследіяльнісна методологія, миследіяльність, мислекомунікація, мислевчинення, прикладнеб методологування, вітакультурна методологія, циклічно-вчинковий підхід.

[1; 2; 10; 20; 52; 59; 65; 70; 72; 74; 77; 90; 104].

Змістовий модуль 4. НАУКОВІ ШКОЛИ ЯК РЕСУРС МЕТОДОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПСИХОЛОГІЇ

Тема 12. *Мета, завдання, зміст та особливості методологічних досліджень у сфері психології.*

Психологія як гуманітарна наука і як сфера миследіяльності. Психологічне мислення як предмет методологічних досліджень у психології. Методологічна оптика як система лінз професійного методологування у сфері психології та її класичний, некласичний, посткласичний і постнекласичний інваріанти або типи-стратегії. Базові форми методологування (аналіз, рефлексія, розуміння, мислення, робота, миследіяльність) як інтелектуальні інструменти добування методологічного знання про психодуховний світ людини. Авторська концепція професійного методологування, його рівні, форми, наскрізні процеси, критерії, засоби і параметри. Схема миследіяльності Г.П. Щедровицького і модель модульно-розвивального оргпростору мислевчинення А.В. Фурмана. Психологічна наука і практика як сфера професійного методологування та рефлексивного конструювання. Методологічні орієнтації (напрями) і методологічні тенденції розвитку сучасної психології. Розуміння та пояснення у психології як логіко-методологічні процедури.

Ключові поняття: сфера миследіяльності, психологічне мислення, методологічна оптика дослідження, класичний, некласичний, посткласичний і постнекласичний ідеали раціональності; форми методологування, методологічні знання у психології, мислевчинення, напрями, методологічні орієнтації і тенденції розвитку психології, розуміння, пояснення.

[4; 13; 36; 38; 55; 77; 95; 113; 114; 117; 118; 128].

Тема 13. *Засадничі умови виникнення наукових шкіл у психології.*

Наукова школа як усталена форма професійної організації групової дослідницької програми. Науково-дослідницька програма школи. Лабораторія, інститут як центр науково-дослідницької роботи. Онтологічні виміри життєдіяльності та основні феноменологічні прояви (феноменали) наукової школи. Лідер, фундатор чи керівник наукової школи і характеристика його особистості. Колектив однодумців (колег, учнів, наступників) і благодатний для групової творчості соціально-психологічний клімат школи. Категорійне ядро науково-дослідницької програми і його новизна та категорійні регулятори. Порівняльний структурно-функціональний аналіз логічних структур дослідницьких програм Імре Лакатоша і Михайла Ярошевського та визначення їх евристичного потенціалу у психології. Гуманітарна наука як глобальна дослідницька програма та етапи (періоди) її новітнього становлення. Концепції нормативної епістемології та раціональної методології Імре Лакатоша та їх рамкові умови стосовно психології. Системно-діяльнісний і системомиследіяльнісний підходи до створення науково-дослідницьких програм у психології. Поняття про методологічну план-карту дослідження. Категорійний профіль конкретної психологічної школи.

Ключові поняття: наукова школа, метапарадигма, науково-дослідницька програма, лідер (фундатор) наукової школи; науково-дослідницький центр, інститут; онтологічні виміри та феноменали наукової школи, категорійне ядро, осереддя або профіль школи, логічна структура дослідницької програми.

[15; 26; 43; 55; 65; 70; 84; 91; 105; 110; 112].

Тема 14. Категорійний профіль наукової школи.

Категорійний лад психологічної науки, теоретичний світ психології. Категоріогенез та його закономірності. Емпіричний, теоретичний, категорійний і методологічний рівні або смуги руху-розвитку психологічної думки. Категорії науки (власне категорійні поняття) і категорії культури (тобто світоглядні універсалії). Категорійна модель світу і внесок у її розвиток сучасної академічної психології. Логіко-параметрична структура поняття як форми мислення і знаннєвої одиниці. Формула категорії в аналітичних контекстах мікрокатегоріогенезу і макрокатегоріогенезу. Слово, ім'я, термін, поняття як основні етапи мікрокатегорійної генези. Взаємодоповнення генетичних форм категорійної моделі світу як результат макрокатегоріогенезу. Основні логіко-змістові фокуси категорії за методологічною концепцією Г.П. Щедровицького та їх ідеальна проекція на поняттєво-категорійне поле сучасної психології. Бінарна мислєсхема категорійного світу як осереддя психологічної науки. Ступені розвитку понять в онтогенезі особистості за методологічною концепцією Л.С. Виготського. Закон еквівалентності понять у контексті вузлової для психології людини проблеми мислення і мовлення. Довгота і широта понять, понятійні картини проблемної свідомості людини, осмислене слово як малий світ свідомості. Категоризація як логіко-методологічна процедура. Категорійний лад психології (О.М. Ткаченко, В.А. Роменець, П.А. М'ясоїд, А.В. Фурман).

Ключові поняття: категорійний лад психології, теоретичний та емпіричний світи психології, категоріогенез; теоретичний, категорійний і методологічний рівні розвитку дослідницької думки; категорійне поняття, світоглядна універсалія, категорійна модель світу, логіко-змістові фокуси категорії, мікрогенез слова, внутрішнє мовлення, осмислене слово, понятійні картини свідомості, категорія як локалізований світогляд.

[5; 10; 50; 61; 77; 84; 85; 88; 93; 106; 112; 4 114].

Тема 15. Типи наукових шкіл та умови їх ефективного функціонування.

Достатні умови ефективного функціонування наукових шкіл у психології. Організаційно-діяльнісна гра як унікальна форма професійного методологування. Лідери наукової школи та її структурно-рольова організація: учні першого і другого кіл, прибічники, опонентське коло, світ науки, освіти культури, суспільства. Головні завдання наукової школи у лоні розвитку загальнолюдської та етнонаціональної культури. Шерєг причин занепаду гуманітарно зорієнтованих наукових шкіл у період глобалізації цивілізаційного розвитку людства. Типологічні форми організації життєдіяльності наукових шкіл: протошкола, науково-освітня, школа як дослідницький колектив і як новий напрям у розвитку психології, школа четвертого покоління, або школа парадигмального типу. Наукові школи в історії психології: В. Вундта, З. Фройда, К.Г. Юнга, С.Л. Рубінштейна. Л.С. Виготського, В.А. Роменця, Т.С. Яценко, А.В. Фурмана та ін. Особистість ученого і визначальна роль у створенні дослідницької програми лідера школи. Осереддя творчого потенціалу школи – суттєвий категорійний зсув у розвитку психологічної науки. Освітєлогія як синтетична соціогуманітарні наука. Основи теорії професійного методологування. Науково-методологічні напрями у психології: психоаналітичний, бігєвіористський, гештальтпсихологічний, гуманістичний, діяльнісний, канонічно-психологічний, вітакультурний.

Ключові поняття: кафедра, науково-дослідницька структура (лабораторія, центр, сектор, відділ, інститут), організаційно-ділова гра, інтелектуальна комунікація, опонентське коло, розквіт і занепад наукової школи, протошкола, науково-дослідницький колектив, наукове співтовариство, категорійний профіль школи, науковий напрям у психології як засновок постановня наукової школи.

[11; 13; 15; 36; 43; 45; 61; 77; 102; 105; 107; 112; 122].

**4. Структура залікового кредиту з дисципліни
«Експериментальна психологія»
(денна форма навчання)**

	Кількість годин				
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота	
Змістовий модуль 1. МЕТОДОЛОГІЯ НАУКИ І СУЧАСНІ УЯВЛЕННЯ ПРО НАУКОВЕ ПІЗНАННЯ.					
Тема 1. Предметне поле методології науки.	2	1	4	-	
Тема 2. Структура, функції та рівні організації наукового знання.	2	1	4	-	
Тема 3. Типи наукової раціональності та еволюція психологічного знання.	2	1	6	-	
Змістовий модуль 2. ТИПИ ДОСЛІДНИЦЬКИХ МЕТОДОЛОГІЙ У ТЕОРЕТИЧНІЙ ТА ЕМПІРИЧНІЙ ПСИХОЛОГІЇ.					
Тема 4. Типи наукового мислення і чотирискладовість сучасної науки.	2	1	6	1	
Тема 5. Типологічне обґрунтування напрямів методологування у психології.	2	1	6	1	
Тема 6. Типи парадигмально-дослідницьких методологій у психології.	2	1	6	-	
Тема 7. Методологічна оптика циклічно-вчинкової організації теорії як системи раціонального знання.	2	1	6	-	М.1 – 2 год.
Змістовий модуль 3. ПАРАДИГМАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКІ КАРТИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ.					
Тема 8. Природничо-наукова парадигмально-дослідницька карта.	2	1	6	-	
Тема 9. Гуманітарна та екзистенційна парадигми у психології.	2	1	6	-	
Тема 10. Критицистська і конструктивістська парадигмально-дослідницькі карти психології.	2	1	6	1	
Тема 11. Вчинкова і вітакультурна психософські метапарадигми.	2	1	6	-	
Змістовий модуль 4. НАУКОВІ ШКОЛИ ЯК РЕСУРС МЕТОДОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПСИХОЛОГІЇ.					
Тема 12. Мета, завдання, зміст та особливості методологічних досліджень у сфері психології.	2	1	6	1	
Тема 13. Засадничі умови виникнення наукових шкіл у психології.	2	1	6	-	
Тема 14. Категорійний профіль наукової школи.	2	1	6	-	М. 2 (РКР)- 2 год.
Тема 15. Типи наукових шкіл та умови їх ефективного функціонування.	2	1	6	1	М. 3 (КПІЗ)- 2 год.
Разом	30	15	96	5	

(заочна форма навчання)

	Кількість годин			
	Лекції	Практичні заняття	Самостійна робота	Індивідуальна робота
Змістовий модуль 1. МЕТОДОЛОГІЯ НАУКИ І СУЧАСНІ УЯВЛЕННЯ ПРО НАУКОВЕ ПІЗНАННЯ.				
Тема 1. Предметне поле методології науки.	2	2	10	-
Тема 2. Структура, функції та рівні організації наукового знання.	2	2	10	-
Тема 3. Типи наукової раціональності та еволюція психологічного знання.	2	2	10	-
Змістовий модуль 2. ТИПИ ДОСЛІДНИЦЬКИХ МЕТОДОЛОГІЙ У ТЕОРЕТИЧНІЙ ТА ЕМПІРИЧНІЙ ПСИХОЛОГІЇ.				
Тема 4. Типи наукового мислення і чотирискладовість сучасної науки.	2	2	10	-
Тема 5. Типологічне обґрунтування напрямів методологування у психології.	2	2	12	-
Тема 6. Типи парадигмально-дослідницьких методологій у психології.	2	2	12	-
Тема 7. Методологічна оптика циклічно-вчинкової організації теорії як системи раціонального знання.	2	2	10	-
Змістовий модуль 3. ПАРАДИГМАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКІ КАРТИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ.				
Тема 8. Природничо-наукова парадигмально-дослідницька карта.	2	2	10	-
Тема 9. Гуманітарна та екзистенцій на парадигми у психології.	2	2	10	-
Тема 10. Критицистська і конструктивістська парадигмально-дослідницькі карти психології.	2	2	10	-
Тема 11. Вчинкова і вітакультурна психософські метапарадигми.	2	2	12	-
Змістовий модуль 4. НАУКОВІ ШКОЛИ ЯК РЕСУРС МЕТОДОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПСИХОЛОГІЇ.				
Тема 12. Мета, завдання, зміст та особливості методологічних досліджень у сфері психології.	2	2	10	-
Тема 13. Засадничі умови виникнення наукових шкіл у психології.	2	2	12	-
Тема 14. Категорійний профіль наукової школи.	2	2	12	-
Тема 15. Типи наукових шкіл та умови їх ефективного функціонування.	2	2	12	-
Разом	12	6	162	-

5. Тематика практичних занять

Практичне заняття 1

Тема. Предметне поле методології науки.

Питання для обговорення:

1. Поняття про метод, методологію і методологічну роботу.
2. Науковий метод, його принципи та атрибутивні ознаки.
3. Співвідношення змісту та обсягу понять «філософія», «наука», «світогляд». Об'єкт і предмет пізнання в науковому витлумаченні.
4. Предметне поле і завдання методології науки. Рефлексія наукового знання. [4; 10; 22; 27; 29; 37; 45; 55; 63; 77; 81; 86; 101; 117].

Практичне заняття 2

Тема. Структура, функції та рівні організації наукового (раціонального) знання.

1. Філософська методологія як багатоманіття форм і методів теоретичного пізнання дійсності.
2. Загальнонаукова методологія як цілісна система методологічних знань у сфері науки.
3. Методології окремих наук і наукових дисциплін.
4. Конкретно-тематична методологія, її засобове та процедурне забезпечення.
5. Ситуаційна методологія як набір методик і технік проведення окремих досліджень.
6. Особливості методологічного знання порівняно із теоретичними знаннями.
7. Деструктивна і нормативна функції методологічного знання.

Ключові поняття: теоретичне знання, емпіричне пізнання, методологічне знання [14; 25; 38; 43; 48; 61; 64; 66; 95; 110; 113; 118; 123].

Практичне заняття 3

Тема. *Типи наукової раціональності та еволюція психологічного знання.*

1. Методологічна оптика як інструмент пізнання і як метафоричний конструкт постмодернізму.
2. Методологічна оптика у зміні типів наукової раціональності.
3. Класичний ідеал раціональності у психології та його методологічна характеристика.
4. Некласичний етап раціональності у психології та його методологічна характеристика.
5. Постнекласичний ідеал раціональності у психології та його надскладна методологічна оптика. Поняття про постнекласичну епістемологію. [18; 24; 25; 30; 49; 55; 76; 77; 81; 83; 88; 92].

Змістовий модуль 2. ТИПИ ДОСЛІДНИЦЬКИХ МЕТОДОЛОГІЙ У ТЕОРЕТИЧНІЙ ТА ЕМПІРИЧНІЙ ПСИХОЛОГІЇ

Практичне заняття 4

Тема. *Типи наукового мислення і чотирискладовість сучасної науки.*

1. Типологія як методологічна процедура.
2. Поняття про мислесхему як інструмент пізнання. Принцип кватерності в науці і психології.
3. Сцієнтизм і гуманізм як напрями розвитку психології. Канонічна психологія В.А. Роменця: метатеорія, метод вчинкової діалектики, ідея вчинку, принцип учинковості, психософії вчинку.
4. Складові психологічної науки, емпірична, засадова, культурно-світоглядна. Взаємодоповнення теоретичної та емпіричної дослідницької діяльності. [6; 8; 11; 13; 17; 22; 28; 34; 47; 64; 69; 74; 79; 84; 96].

Практичне заняття 5

Тема. *Типологічне обґрунтування напрямів методологування у психології.*

1. Методологічна концепція парадигми Т. Куна та її характеристика.
2. Поняття про багаторівневість парадигмальних досліджень у психології.
3. Методологування як практика філософської і наукової методологій. Авторська шестирівнева модель методологування як професійної миследіяльності та її логіко-змістовий аналіз.
4. Характеристика основних напрямів наукової методології у філософії та гуманітаристиці: природничо-наукового, аналітичного, соціального, гуманітарного. [3; 10; 12; 19; 40; 54; 77; 92; 97; 98; 100; 108; 111].

Практичне заняття 6

Тема. *Типи парадигмально-дослідницьких методологій у психології.*

1. Поняття про парадигмально-дослідницьку методологію і парадигмально-дослідницьку карту.
2. Особливості повноцінного соціально-психологічного дослідження. визначення методологом описання та експериментування, пояснення і розуміння у психології.
3. Обґрунтування типів парадигмально-дослідницьких методологій, їх сутності та спрямування, основного чи основних методів і методологічних можливостей.
4. Сутність і переваги історико-психологічної (В.А. Роменець) і вітакультурної (А.В. Фурман) метапарадигм у сучасній психології. [22; 31; 34; 36; 43; 52; 76; 77; 83; 95; 96; 99; 121].

Практичне заняття 7

Тема. *Методологічна оптика циклічно-вчинкової організації теорії як системи раціонального знання.*

1. Методологічна оптика як предмет рефлексивного методологування. Визначення змісту поняття «методологічна оптика» за вчинковим принципом.

2. Кватерне спричинення методологічної оптики у психології як окремої рефлексивної налаштованості дослідницької свідомості.
3. Принципи, закономірності та нормативи циклічно-вчинкового підходу в методології психології А.В. Фурмана.
4. Теорія як універсальна форма пізнання і синтетична форма організації знання.
5. Поняття про мислевчинення, його структуру і функції.
6. Інструменти методологування та їх мислевчинковий потенціал.
7. Теорія як інтегральне знання-све утворення і як циклічно-вчинкова організація наукового знання. Виміри або модуси сутнісної визначеності теорії та їх характеристика.
[24; 30; 44; 61; 75; 81; 87; 89; 90; 92; 94a; 109].

Змістовий модуль 3. ПАРАДИГМАЛЬНО-ДОСЛІДНИЦЬКІ КАРТИ СУЧАСНОЇ ПСИХОЛОГІЇ

Практичне заняття 8

Тема. *Природничо-наукова парадигмально-дослідницька карта.*

1. Методологічна концепція парадигми Томаса Куна, її переваги та обмеження.
2. Методологія парадигмальних досліджень у гуманітаристиці А.В. Фурмана.
3. Модуси цілісності, структура і функції парадигми у психології. Поняття про парадигмально-дослідницьку карту та про її структурно-функціональну організацію.
4. Багатопарадигмальність сучасної психології. Позитивізм як метапарадигмальна стратегія наукового пізнання.
5. Принципи раціональної побудови світу (раціональності), ідеалізації, адекватності методу, предмету дослідження, емпіричної фактичності, теоретичної редукції психічної реальності, відносної істинності психологічного знання.
6. Теоретичний світ психології.
7. Експеримент як основний засіб добування та істинності психологічного знання.
8. Принцип детермінізму (спричинення) у психології та варіанти його інтерпретації.
9. Проблема системної детермінації психіки і способи її розв'язання.
10. Подвійна буттєвість психічного як ноуменальної дійсності та феноменальної реальності.
11. Міфологеми психології та криза природничо-наукової парадигмальної карти у психології.
[28; 30; 32; 39; 56; 60; 64; 76; 79; 84; 96; 110; 119].

Практичне заняття 9

Тема. *Гуманітарна та екзистенційна парадигми у психології.*

1. Гуманітарна психологія та особливості її предметного поля.
2. Науки про дух: розуміння вчинків і душевних станів людини, а також внутрішньої дійсності її переживань.
3. Пояснювальна та розуміннєво течії психології.
4. Розуміння як екзистенційне базове визначення людського буття і сутнісно як пізнання сенсу та оперування у свідомості сенсоформами.
5. Тлумачення або/та інтерпретація як мистецтво розуміння.
6. Герменевтика і герменевтичну методологія. Предметне поле та методи психологічної герменевтики. Анти позитивізм і його методологічні настановлення. Психологічна герменевтика як перспективний напрям досліджень.
7. Гуманістичний ідеал та екзистенціали (святості) людського життя та їх актуалізаційний і самоактуалізаційний потенціал у контексті розвитку особистості.
8. Людська суб'єктивність і концепції самоактуалізації, повноцінного функціонування, самореалізації і самоефективності особистості (Г. Балл, А. Маслоу, К. Роджерс, Г. Олпорт, А. Бандура та ін.). Суб'єктивний досвід і пікові переживання особи як члена суспільства.
[6; 16; 17; 26; 34; 42; 76; 77; 83; 85; 103; 110; 115].

Практичне заняття 10

Тема. *Критицизмська і конструктивізмська парадигмально-дослідницькі карти психології.*

1. Критицизм як метод, напрям, філософська позиція, методологічні стратегія і підхід.
2. Критичний раціоналізм як методологічна орієнтація. К. Поппер і сформульований ним принцип фальсифікації.
3. Методологія науково-дослідницьких програм Імре Лакатоша. Поняття про тверде ядро і про захисний пояс дослідницької програми.
4. Конструктивізм як методологічна стратегія неklasичної раціональності й утвердження неklasичної епістемології. Конструктивізмська метапарадигмальна карта, її побудова та змістове й методологічне наповнення її сегментів.
5. Соціальний, радикальний і психокультурних конструктивізм та їхні методологічні програми. Психокультура як міждисциплінарний постнеklasичний синтез різноаспектних знань.
6. Еволюція культурно-наукових традицій як історично змінних систем людського знання про природу суцього і способи поводження з ним: синкретична, теоцентрична, модернізмська, постмодернізмська, пост-постмодернізмська.
7. Поняття про теоретичний конструкт і метапарадигмальну знанняве карту. [15; 43; 45; 49; 50; 63; 77; 80; 86; 92; 96; 110].

Практичне заняття 11

Тема 11. *Вчинкова і вітакультурна психософські метапарадигми.*

1. Принцип учинковості, категорія вчинку і вчинковий підхід у психології: від М.М. Бахтіна і С.Л. Рубінштейна до В.А. Роменця.
2. Канонічна психологія В.А. Роменця та її предметне поле.
3. Психософія вчинку В.А. Роменця як методологія пізнання сутності людського буття. методологіям як перспектива розвитку психології та гуманітарної епістемології.
4. Системомислєдїяльнісна методологія як філософсько-ігротехнічна школа Г.П. Щєдровицького та її основні виміри-складові мислєдїяльності і мислєкомунікації.
5. Методологічне мислення як осереддя психологічного методологування. Канонічні ознаки методологічної роботи, їх характеристика, мислєсхеми і пояснювальні функції у проєкції на психологію як сферу мислєдїяльності.
6. Схеми-матриця модульно-розвивального оргпростору професійного методологування та її мислєвчинкове і психологічне забезпечення під час проведення методологічних семінарів і сесій.
7. Вітакультурна методологія А.В. Фурмана, її центри і поняттєво-категорійний лад.
8. Принципи, закономірності, нормативи і настановлення циклічно-вчинкового підходу у царині психологічного пізнання, конструювання і прикладного методологування. [1; 2; 10; 20; 52; 59; 65; 70; 72; 74; 77; 90; 104].

Змістовий модуль 4. НАУКОВІ ШКОЛИ ЯК РЕСУРС МЕТОДОЛОГІЧНИХ ДОСЛІДЖЕНЬ У ПСИХОЛОГІЇ

Практичне заняття 12

Тема. *Мета, завдання, зміст та особливості методологічних досліджень у сфері психології.*

1. Психологія як гуманітарна наука і як сфера мислєдїяльності. Психологічне мислення як предмет методологічних досліджень у психології.
2. Методологічна оптика як система лінз професійного методологування у сфері психології та її класичний, неklasичний, постklasичний і постнеklasичний інваріанти або типи-стратегії.

3. Базові форми методологування (аналіз, рефлексія, розуміння, мислення, робота, миследіяльність) як інтелектуальні інструменти добування методологічного знання про психодуховний світ людини.
4. Авторська концепція професійного методологування, його рівні, форми, наскрізні процеси, критерії, засоби і параметри.
5. Психологічна наука і практика як сфера професійного методологування та рефлексивного конструювання.
6. Методологічні орієнтації (напрями) і методологічні тенденції розвитку сучасної психології.
7. Розуміння та пояснення у психології як логіко-методологічні процедури. [4; 13; 36; 38; 55; 77; 95; 113; 114; 117; 118; 128].

Практичне заняття 13

Тема. *Засади умови виникнення наукових шкіл у психології.*

1. Наукова школа як усталена форма професійної організації групової дослідницької програми. Науково-дослідницька програма школи. Лабораторія, інститут як центр науково-дослідницької роботи.
2. Онтологічні виміри життєдіяльності та основні феноменологічні прояви (феноменали) наукової школи. Лідер, фундатор чи керівник наукової школи і характеристика його особистості.
3. Колектив одноступенів (колег, учнів, наступників) і благодатний для групової творчості соціально-психологічний клімат школи.
4. Категорійне ядро науково-дослідницької програми і його новизна та категорійні регулятори.
5. Порівняльний структурно-функціональний аналіз логічних структур дослідницьких програм Імре Лакатоша і Михайла Ярошевського та визначення їх евристичного потенціалу у психології.
6. Гуманітарна наука як глобальна дослідницька програма та етапи (періоди) її новітнього становлення.
7. Концепції нормативної епістемології та раціональної методології Імре Лакатоша та їх рамкові умови стосовно психології.
8. Системно-діяльнісний і системомиследіяльнісний підходи до створення науково-дослідницьких програм у психології.
9. Поняття про методологічну план-карту дослідження.
10. Категорійний профіль конкретної психологічної школи. [15; 26; 43; 55; 65; 70; 84; 91; 105; 110; 112].

Практичне заняття 14

Тема. *Категорійний профіль наукової школи.*

1. Категорійний лад психологічної науки, теоретичний світ психології. Категоріогенез та його закономірності.
2. Емпіричний, теоретичний, категорійний і методологічний рівні або смуги руху-розвитку психологічної думки.
3. Категорії науки (власне категорійні поняття) і категорії культури (тобто світоглядні універсалії).
4. Категорійна модель світу і внесок у її розвиток сучасної академічної психології.
5. Логіко-параметрична структура поняття як форми мислення і знаннєвої одиниці.
6. Формула категорії в аналітичних контекстах мікрокатегоріогенезу і макрокатегоріогенезу. Слово, ім'я, термін, поняття як основні етапи мікрокатегорійної генези. Взаємодоповнення генетичних форм категорійної моделі світу як результат макрокатегоріогенезу.
7. Основні логіко-змістові фокуси категорії за методологічною концепцією Г.П. Щедровицького та їх ідеальна проекція на поняттєво-категорійне поле сучасної психології.
8. Бінарна мислєсхема категорійного світу як осереддя психологічної науки.

9. Ступені розвитку понять в онтогенезі особистості за методологічною концепцією Л.С. Виготського.
10. Закон еквівалентності понять у контексті вузлової для психології людини проблеми мислення і мовлення.
11. Довгота і широта понять, понятійні картини проблемної свідомості людини, осмислене слово як малий світ свідомості.
12. Категоризація як логіко-методологічна процедура. Категорійний лад психології (О.М. Ткаченко, В.А. Роменець, П.А. М'ясоїд, А.В. Фурман).
[5; 10; 50; 61; 77; 84; 85; 88; 93; 106; 112; 114].

Практичне заняття 15

Тема. *Типи наукових шкіл та умови їх ефективного функціонування.*

1. Достатні умови ефективного функціонування наукових шкіл у психології.
2. Організаційно-діяльнісна гра як унікальна форма професійного методологування.
3. Лідери наукової школи та її структурно-рольова організація: учні першого і другого кіл, прибічники, опонентське коло, світ науки, освіти культури, суспільства.
4. Головні завдання наукової школи у лоні розвитку загальнолюдської та етнонаціональної культури.
5. Шерег причин занепаду гуманітарно зорієнтованих наукових шкіл у період глобалізації цивілізаційного розвитку людства.
6. Типологічні форми організації життєдіяльності наукових шкіл: протошкола, науково-освітня, школа як дослідницький колектив і як новий напрям у розвитку психології, школа четвертого покоління, або школа парадигмального типу.
7. Наукові школи в історії психології: В. Вундта, З. Фройда, К.Г. Юнга, С.Л. Рубінштейна, Л.С. Виготського, В.А. Роменця, Т.С. Яценко, А.В. Фурмана та ін.
8. Особистість ученого і визначальна роль у створенні дослідницької програми лідера школи. Осереддя творчого потенціалу школи – суттєвий категорійний зсув у розвитку психологічної науки. Освітологія як синтетична соціогуманітарні наука.
9. Основи теорії професійного методологування.
10. Науково-методологічні напрями у психології: психоаналітичний, бігевіористський, гештальтпсихологічний, гуманістичний, діяльнісний, канонічно-психологічний, вітакультурний.
[11; 13; 15; 36; 43; 45; 61; 77; 102; 105; 107; 112; 122].

6. Комплексне практичне індивідуальне завдання

КПЗ виконується у формі реферату.

Критерії оцінювання реферату

Викладене розуміння реферату як цілісного авторського тексту визначає критерії його оцінювання: новизна змісту; обґрунтованість вибору джерел; ступінь розкриття сутності питання; дотримання вимог до оформлення.

Новизна змісту:

- а) актуальність теми дослідження;
- б) новизна й самостійність у постановці проблеми, формулювання нового аспекту відомої проблеми у встановленні нових зв'язків (міжпредметних, внутрішньопроблемних, інтеграційних);
- в) уміння працювати з дослідженнями, аналітичною літературою, систематизувати й структурувати матеріал;
- г) наявність авторської позиції, самостійність оцінок і суджень;
- д) стильова єдність тексту.

Ступінь розкриття сутності питання:

- а) відповідність плану темі реферату;
- б) відповідність змісту й плану реферату;
- в) повнота й глибина знань з теми;

г) обґрунтованість способів і методів роботи з матеріалом;
 е) уміння узагальнювати, робити висновки, зіставляти різні точки зору по одному питанню (проблемі).

Обґрунтованість вибору джерел:

а) оцінка використаної літератури: чи розглянуті найбільш відомі роботи з теми дослідження (у т.ч. журнальні публікації останніх років, останні статистичні дані, довідки).

Дотримання вимог до оформлення:

а) правильність оформлення посилання на використану літературу, список літератури;
 б) оцінка грамотності й культури викладу (у т.ч. орфографічної, пунктуаційної, стилістичної культури), володіння термінологією;
 в) дотримання вимог до обсягу реферату.

7. Самостійна робота студентів

№ п/п	Теми	К-сть годин	
		ДФН	ЗФН
1	Тема 1. Предметне поле методології науки.	4	10
2	Тема 2. Структура, функції та рівні організації наукового знання.	4	10
3	Тема 3. Типи наукової раціональності та еволюція психологічного знання.	6	10
4	Тема 4. Типи наукового мислення і чотирискладовість сучасної науки.	6	10
5	Тема 5. Типологічне обґрунтування напрямів методологування у психології.	6	12
6	Тема 6. Типи парадигмально-дослідницьких методологій у психології.	6	12
7	Тема 7. Методологічна оптика циклічно-вчинкової організації теорії як системи раціонального знання.	6	10
8	Тема 8. Природничо-наукова парадигмально-дослідницька карта.	6	10
9	Тема 9. Гуманітарна та екзистенційна парадигми у психології.	6	10
10	Тема 10. Критицистська і конструктивістська парадигмально-дослідницькі карти психології.	6	10
11	Тема 11. Вчинкова і вітакультурна психософські метапарадигми.	6	12
12	Тема 12. Мета, завдання, зміст та особливості методологічних досліджень у сфері психології.	6	10
13	Тема 13. Засадничі умови виникнення наукових шкіл у психології.	6	12
14	Тема 14. Категорійний профіль наукової школи.	6	12
15	Тема 15. Типи наукових шкіл та умови їх ефективного функціонування.	6	12
Разом:		96	126

8. Тренінг з дисципліни

Організація і проведення тренінгу (4 год.)

Проведення круглого столу на тему: «Схема мислєдїяльностї Г.П. Щєдровицького і модель модульно-розвивального оргпростору мислєвчинення А.В. Фурмана»

9. Засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання

У процесі вивчення дисципліни «Методологія психології» використовуються наступні засоби оцінювання та методи демонстрування результатів навчання:

- стандартизовані тести;
- поточне опитування;
- залікове модульне тестування та опитування;
- наскрізні проекти;
- командні проекти;
- аналітичні звіти, реферати, есе;
- презентації результатів виконаних завдань та досліджень;
- оцінювання результатів КПЗ;
- студентські презентації та виступи на наукових заходах;

- ректорська контрольна робота;
- екзамен;
- інші види індивідуальних та групових завдань.

10. Критерії, форми поточного та підсумкового контролю

Підсумковий бал (за 100-бальною шкалою) з дисципліни «Методологія психології» визначається як середньозважена величина, залежно від питомої ваги кожної складової залікового кредиту:

Для екзамену:

Заліковий модуль 1	Заліковий модуль 2 (ректорська контрольна робота)	Заліковий модуль 3 (підсумкова оцінка за КПЗ, враховуючи поточне опитування)	Заліковий модуль 4 (екзамен)
20%	20%	20%	40%
7 тиждень	14 тиждень	15 тиждень	

Шкала оцінювання:

За шкалою ТНЕУ	За національною шкалою	За шкалою ECTS
90–100	відмінно	A (відмінно)
85–89	добре	B (дуже добре)
75-84		C (добре)
65-74	задовільно	D (задовільно)
60-64		E (достатньо)
35-59	незадовільно	FX (незадовільно з можливістю повторного складання)
1-34		F (незадовільно з обов'язковим повторним курсом)

11. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

№	Найменування	Номер теми
1.	опорні конспекти лекцій;	1-14
2.	навчальні посібники;	1-14
3.	робоча навчальна програма;	
4.	збірка тестових і контрольних завдань для тематичного (модульного) оцінювання навчальних досягнень студентів;	1-14
5.	засоби підсумкового контролю (комплект друкованих завдань для підсумкового контролю);	1-14
6.	завдання для ректорського контролю знань студентів з навчальної дисципліни «Експериментальна психологія»	1-14

РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

1. Академік В.А. Роменець: творчість і праці: зб. ст. / упоряд. П.А. М'ясоїд; відп. ред. Л.О. Шатирко. – К.: Либідь, 2016. – 272 с.
2. Алієв Ш., М'ясоїд П., Фурман А.В. Вчинкова природа практики (філософсько-психологічна інтерпретація творчого діалогу В.А. Роменця із М.М. Бахтіним) / Шамсутдін Алієв, Петро М'ясоїд, Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2012. – №3. – С. 20–37.
3. Аллахвердов В.М. Методологическое путешествие по океану бессознательного к таинственному острову сознания / Виктор Михайлович Аллахвердов. – СПб.: Изд-во «Речь», 2003. – 368 с.
4. Анисимов О.С. Методология: функция, сущность, становление (динамика и связь времен) / О.С. Анисимов. – М.: ЛМА, 1996. – 380 с.

5. Балл Г. Интегративно-особистісний підхід у психології: впорядкування головних понять / Георгій Балл // Психологія і суспільство. – 2009. – №4. – С. 25–53.
6. Балл Г. До обґрунтування раціогуманістичного підходу у психології / Георгій Балл // Психологія і суспільство. – 2004. – №4. – С. 60–74.
7. Бердяев Н.А. О назначении человека / Николай Александрович Бердяев. – М.: Республика, 1993. – 383 с.
8. Василюк Ф.Е. Методологический анализ в психологии / Фёдор Ефимович Василюк. – М.: МГППУ; Смысл, 2003. – 240 с.
9. Велитченко Л.К. Методологічні та теоретичні проблеми психології: програмний конспективний довідник / Л.К. Велитченко, В.І. Подшивалкіна. – Одеса: СВД Черкасов, 2009. – 279 с.
10. Вітакультурний млин: Методологічний альманах / наук. консульт.-ред. А.В. Фурман. – 2005–2018. – Модулі 1–20.
11. Выготский Л.С. Психология / Лев Семёнович Выготский. – М.: ЭКСМО-Пресс, 2002. – 1008 с. – (Серия «Мир психологии»).
12. Гадамер Х.-Г. Истина и метод / Ханс-Георг Гадамер. – М.: Прогресс, 1988. – 702 с.
13. Георгий Петрович Щедровицкий / Г.П. Щедровицкий; [под ред. П.Г. Щедровицкого, В.Л. Даниловой]. – М.: Росс. полит. энц-я (РОССПЭН), 2010. – 600 с. – (Философия России второй половины XX в.).
14. Герасимов И.Г. Структура научного исследования (философский анализ познавательной деятельности в науке) / И.Г. Герасимов. – М.: Мысль, 1985. – 215 с.
15. Гроф С. Структура научных революций / Станіслав Гроф // Психологія і суспільство. – 2010. – №2. – С. 105–112.
16. Гуманістична психологія: Антологія: [навч. пос.]: у 3-х т. / упорядн. і наук. ред. Роман Трач (США) і Георгій Балл (Україна). – К.: Унів. вид-во Пульсари, 2001. – Том 1: Гуманістичні підходи у західній психології ХХ ст. – 252 с.
17. Гуманістична психологія: Антологія: [навч. пос.]: у 3-х т. / упорядн. і наук. ред. Роман Трач (США) і Георгій Балл (Україна). – К.: Унів. вид-во Пульсари, 2001. – Том 2: Психологія і духовність: (світоглядні аспекти гуманістично зорієнтованих напрямів у сучасній західній психології). – 2005. – 279 с.
18. Гуменюк (Фурман) О. Методологічна модель інноваційно-психологічного клімату / Оксана Гуменюк (Фурман) // Психологія і суспільство. – 2005. – №4. – С. 70–83.
19. Гуменюк (Фурман) О. Методологія пізнання освітнього вчинку в контексті інноваційно-психологічного клімату / Оксана Гуменюк (Фурман) // Психологія і суспільство. – 2012. – №1. – С. 47–81.
20. Гуменюк (Фурман) О.Є. Психологія впливу: [монографія] / Оксана Євстахіївна Гуменюк (Фурман). – Тернопіль: Економічна думка, 2003. – 304 с.
21. Гуменюк (Фурман) О.Є. Психологія Я-концепції: [навч. посібник] / Оксана Євстахіївна Гуменюк (Фурман). – Тернопіль: Економічна думка, 2004. – 310 с.
22. Гуменюк (Фурман) О.Є. Теорія і методологія інноваційно-психологічного клімату загальноосвітнього закладу: [монографія] / Оксана Євстахіївна Гуменюк (Фурман). – Ялта-Тернопіль: Підручники і посібники, 2008. – 340 с.
23. Гусельцева М. Методологія оновлення психологічної науки / Марина Гусельцева // Психологія і суспільство. – 2018. – №1-2. – С. 27–37.
24. Гусельцева М. Методологічна оптика як інструмент пізнання / Марина Гусельцева // Психологія і суспільство. – 2017. – №4. – С. 39–55.
25. Гусельцева М.С. Методологические кризисы и типы рациональности в психологии / Марина Сергеевна Гусельцева // Вопросы психологии. – 2006. – №1. – С. 3–15.
26. Гусельцева М. Раціогуманістичний підхід Г.О. Балла: психологія свободи і творчого синтезу / Марина Гусельцева // Психологія і суспільство. – 2017. – №2. – С. 41–55.
27. Декарт Р. Правила для руководства ума. Рассуждение о методе / Рене Декарт // Сочинения. – М.: Мысль, 1989. – 512 с.
28. Дильтей В. Описательная психология / Вильгельм Дильтей; пер. с нем. Е.Д. Зайцевой; под ред. Г.Г. Шпета: второе издание. – СПб.: Алетейя, 1996. – 160 с.
29. Жариков Е.С. Методологический анализ возможностей оптимизации научного творчества / Евгений Семёнович Жариков. – К.: Мин. гражд. авиации СССР, 1968. – 170 с.
30. Зинченко В.П. Теоретический мир психологии / Владимир Петрович Зинченко // Вопросы психологии. – 2003. – №5. – С. 3–17.
31. Зинченко В.П. Сознание и творческий акт / Владимир Петрович Зинченко. – М.: Языки славянских культур, 2010. – 592 с.
32. Казміренко В. Соціально-психологічна регуляція діяльності організацій / В'ячеслав Казміренко // Психологія і суспільство. – 2004. – №2. – С. 5–29.
33. Кант І. Критика чистого розуму/ Іммануїл Кант; пер. з нім. та прим. І. Бурковського. – К.: Юніверс, 2000. – 504 с.
34. Карпенко З.С. Аксиологічна психологія особистості : [монографія] / Зіновія Степанівна Карпенко. – Івано-Франківськ: Лілея-НВ, 2009. – 512 с.
35. Каюа Р. Людина та сакральне / Роже Каюа; пер. з франц. А.В. Усик. – К.: Ваклер, 2003 – 256 с.

36. Копилов Г. Про природу «наукових революцій» / Геннадій Копилов // Психологія і суспільство. – 2010. – №2. – С. 113–127.
37. Копнин П., Спиркин А. Методология / П. Копнин, А. Спиркин // Философская энциклопедия. – Т. 3. – М.: Советская энциклопедия, 1967. – 584 с.
38. Корнилова Т.В. Методологические основы психологии / Татьяна Васильевна Корнилова, Сергей Дмитриевич Смирнов. – СПб.: Питер, 2006. – 320 с. ; ил. – (Серия «Учебное пособие»).
39. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психічний розвиток особистості / Григорій Силівич Костюк ; під ред. М. М. Проколієнко ; упор. В.В. Андрієвська, Г.О. Балл, О.Т. Губко, С.В. Проскура. – К. : Рад. школа, 1989. – 608 с.
40. Кубаєвський М. Роль універсалій у процесі методологування / Микола Кубаєвський // Психологія і суспільство. – 2010. – №3. – С. 115–123.
41. Кубаєвський М. Методологування як засіб розуміння смислу / Микола Кубаєвський, Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2010. – №4. – С. 47–57.
42. Кузнецов Ю. Феномен художньої деталі: методологічні виміри пізнання / Юрій Кузнецов // Психологія і суспільство. – 2017. – №3. – С. 4–29.
43. Кун Т. Структура научных революций / Томас Кун ; пер. с англ. / сост. В. Ю. Кузнецов. – М. : ООО «Изд-во АСТ», 2002. – 608 с.
44. Кучеренко С. Методологічні підходи до вивчення самосвідомості особистості / Світлана Кучеренко // Психологія і суспільство. – 2009. – №1. – С. 134–151.
45. Лакатош І. Методологія наукових дослідницьких програм / Імре Лакатош // Психологія і суспільство. – 2007. – №4. – С. 11–29.
46. Лой А.Н. Сознание как предмет теории познания: [монография] / Анатолий Николаевич Лой. – К.: Вища школа, 1988. – 240 с.
47. Людина. Суб'єкт. Вчинок: Філософсько-психологічні студії: зб. ст. / за заг. ред. В.О. Татенка. – К.: Либідь, 2006. – 360 с.
48. М'ясоїд П. Метатеоретичний аналіз у психології / Петро М'ясоїд // Психологія і суспільство. – 2009. – №4. – С. 54–82.
49. М'ясоїд П.А. Психологічне пізнання: історія, логіка, психологія / П.А. М'ясоїд. – К.: Либідь, 2016. – 560 с.
50. Мамардашвили М.К. Как я понимаю философию / Мераб Константинович Мамардашвили. – [2-е изд., измен. и доп.] / сост. и общ. ред. Ю.П. Сенокосова. – М. : Изд. группа «Прогресс», «Культура», 1992. – 416 с.
51. Мацумото Д. Психология и культура / Девид Мацумото ; пер. с англ. О. Голубева, Н. Миронов, Л. Ордановская, Т. Пешкова [и др.]. – СПб. : Прайм–ЕВРОЗНАК, 2002. – 416 с. – (Серия «Психологическая энциклопедия»).
52. Мединська Ю. Вітакультурна парадигма і постмодернізм / Юлія Мединська // Психологія і суспільство. – 2006. – № 1. – С. 47–52.
53. Менегетти А. Система и личность / Антонио Менегетти; пер. с итал. – [изд. 2-е.]. – М.: ННБФ «Онтопсихология», 2003. – 328 с.
54. Методологування як практика рефлексивної мислєдїяльності (круглий стіл) // Психологія і суспільство. – 2017. – №1. С. 11–33.
55. Микешина Л.А. Философия науки: Современная эпистемология. Научное знание в динамике культуры. Методология научного исследования: [уч. пос.] / Л.А. Микешина. – М.: Прогресс-Традиция: МПСИ: Флинта, 2005. – 464 с.
56. Москалець В.П. Психологія особистості: [навч. посібн.] / Віктор Петрович Москалець. – К.: «Центр учбової літ.», 2013. – 416 с.
57. Ніколаєнко Л.Г. Методи соціологічного пояснення: [монографія] / Леонід Ніколаєнко. – К.: ДАКККіМ, 2006. – 200 с.
58. Онопрієнко В.І. Наукове співтовариство: Вступ до соціології науки / Валентин Іванович Онопрієнко. – К.: Наука, 1998. – 98 с.
59. Основи психології: підр. / за заг. ред. О.В. Киричука, В.А. Роменця. – [2-е вид., стереотип.]. – К.: Либідь, 1996. – 632 с.
60. Панок В. Теоретико-методологічне обґрунтування прикладної психології / Віталій Панок // Психологія і суспільство. – 2016. – №1. – С. 91–108.
61. Петровский А.В. Теоретическая психология: уч. пос. [для студ. психол. фак. высш. учеб. заведений] / Артур Владимирович Петровский, Михаил Григорьевич Ярошевский. – М.: Изд. центр «Академия», 2001. – 496 с.
62. Пиаже Ж. Генетическая эпистемология / Жан Пиаже. – 5-е изд. – СПб.: Питер, 2004. – 436 с.
63. Поппер К. Логика и рост научного знания / Карл Поппер. – М.: Прогресс, 1983. – 392 с.
64. Предмет и метод психологии : антология / под ред. Е.Б. Старовойтенко. – М. : Акад. проект : Гаудеамус, 2005. – 512 с. – («Gaudeamus»).
65. Психологія вчинку: Шляхами творчості В.А. Роменця: зб. ст. / упоряд. П.А. М'ясоїд; відп. ред. А.В. Фурман. – К.: Либідь, 2012. – 296 с.

66. Рибалка В.В. Методологічні питання наукової психології (Досвід особистісно центрованої систематизації категоріально-поняттєвого апарату): навч.-метод. посіб. / Валентин Васильович Рибалка. – К.: Ніка-Центр, 2003. – 204 с.
67. Рикёр П. Конфликт интерпретаций : Очерки о герменевтике / Поль Рикёр. – М.: Медиум, 1995. – 416 с.
68. Роджерс К.Р. Взгляд на психотерапию. Становление человека / Карл Роджерс ; пер. с англ. [общ. ред. и предисл. Исениной Е.И.]. – М.: Изд. группа «Прогресс», «Универс», 1994. – 480 с.
69. Розин В.М. Психология: наука и практика : [учебн. пособие] / В.М. Розин. – М.: РГГУ : Омега-Л, 2005. – 544 с. – (Humanits. Учебник для высшей школы).
70. Роменець В. Виховання творчих здібностей у студентів / Володимир Роменець // Психологія і суспільство. – 2018. – №3-4. – С. 140-185.
71. Роменець В.А. Історія психології ХХ століття: навч. посіб. / В.А. Роменець, І.П. Маноха. – К.: Либідь, 1998. – 992 с.
72. Роменець В.А. Предмет і принципи історико-психологічного дослідження / Володимир Роменець // Психологія і суспільство. – 2013. – №2. – С. 6–27.
73. Роменець В.А. Психологія творчості: [навч. посібник] / Володимир Роменець. – [2-е вид., доп.]. – К.: Либідь, 2001. – 288 с.
74. Роменець В.А. Історія психології : ХІХ – початок ХХ століття : [навч. посіб.] / В.А. Роменець. – К.: Либідь, 2006. – 832 с.
75. Рубинштейн С.Л. Бытие и сознание. Человек и мир / Сергей Леонидович Рубинштейн. – СПб.: Питер, 2003. – 512 с. – (Серия «Мастера психологии»).
76. Савчин М.В. Методологеми психології: [монографія] / Мирослав Васильович Савчин. – К.: Академвидав, 2013. – 224 с. – (Серія «Монограф»).
77. Система сучасних методологій: [хрестоматія у 4-х томах] / упоряд., відп. ред., перекл. А.В. Фуман. – Тернопіль: ТНЕУ, 2015. – Т. 1. – 314 с.; Т. 2. – 344 с.; Т. 3. – 400 с.; Т. 4. – 388 с.
78. Слободчиков В.И. Основы психологической антропологии. Психология человека : Введение в психологию субъективности : уч. пос. [для вузов] / В.И. Слободчиков, Е. И. Исаев. – М.: Школа-Пресс, 1995. – 384 с.
79. Смит Н. Современные системы психологии / Ноэль Смит ; пер. с англ. Н. Миронов, С. Рысев ; под общ. ред. А. А. Алексева. – СПб.: Прайм-ЕВРОЗНАК, 2003. – 384 с. – (Серия «Психологическая энциклопедия»).
80. Старовойтенко Е.Б. Современная психология: формы интеллектуальной жизни / Елена Борисовна Старовойтенко. – М.: Акад. Проект, 2001. – 544 с. – (Gaudeamus)
81. Стёпин В.С. Теоретическое знание : структура, историческая эволюция : [монография] / Вячеслав Семёнович Стёпин. – М.: Прогресс-Традиция, 2000. – 744 с.
82. Татенко В.О. Сучасна психологія. Теоретико-методологічні проблеми : [навч. посіб] / В.О. Татенко. – К.: Вид-во НАУ, 2009. – 288 с.
83. Теория и методология психологии : Постнеклассическая перспектива / отв. ред. А.Л. Журавлёв, А.В. Юревич. – М.: Изд-во «Ин-т психологии РАН», 2007. – 528 с.
84. Ткаченко О. Принципи, категорії і методологічні проблеми психології / Олександр Ткаченко // Психологія і суспільство. – 2009. – №1. – С. 45–133.
85. Ушинский К.Д. Человек как предмет воспитания. Опыт педагогической антропологии / Константин Дмитриевич Ушинский // Избранные труды: в 11 т. – Т. 8. – М.: Изд. АПН РСФСР, 1950. – 776 с.
86. Фейерабенд П. Избранные труды по методологии науки / Пол Фейерабенд; пер. с нем. – М.: Наука, 1986. – 554 с.
87. Фурман А.А. Психологія особистості: ціннісно-орієнтаційний аспект: [монографія] / Анатолій Анатолійович Фурман. – Одеса: ОНПУ; Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 312 с.
88. Фурман А.А. Психологія смислоттєвого розвитку особистості: [монографія] / Анатолій Анатолійович Фурман. – Тернопіль: ТНЕУ, 2017. – 508 с.
89. Фурман А.А., Фурман А.В. Вчинкова буттєвість особистості: від концепту до метатеорії (частина перша) // Психологія і суспільство. – 2018. – №1-2. – С. 5–26.
90. Фурман А.В. Генеза науки як глобальна дослідницька програма: циклічно-вчинкова перспектива / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2013. – №4. – С. 18–36.
91. Фурман А.В. Засадничі умови виникнення наукових шкіл / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2014. – №1. – С. 49–58.
92. Фурман А.В. Ідея і зміст професійного методологування: [монографія] / Анатолій Васильович Фурман. – Тернопіль: ТНЕУ, 2016. – 378 с.
93. Фурман А.В. Категорійний профіль наукової школи / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2014. – №2. – С. 23–39.
94. Фурман А.В. Методолог – професія майбутнього / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2016. – №1. – С. 16–42.
- 94а. Фурман А.В. Методологічна оптика циклічно-вчинкової організації теорії як системи раціонально-вчинкової організації теорії як мета системи / Анатолій В. Фурман // віта культурний млин. – 2017. – Модуль 19. – С. 4-15.
95. Фурман А.В. Методологічне обґрунтування багаторівневості парадигмальних досліджень у соціальній психології / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2012. – №4. – С. 78–125.

96. Фурман А.В. Методологія парадигмальних досліджень у соціальній психології: [монографія] / Анатолій Васильович Фурман. – К.: Інститут політичної і соціальної психології; Тернопіль: Економічна думка, 2013. – 100 с.
97. Фурман А.В. Модульно-розвивальна організація мислєдїяльності – схема професійного методологування / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2005. – №4. – С. 40–69.
98. Фурман А.В. Модульно-розвивальний оргпростір методологування: аргументи розширення / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2017. – №1. – С. 34–49.
99. Фурман А.В. Парадигма як предмет методологічної рефлексії / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2013. – №3. – С. 72–85.
100. Фурман А.В. Свідомість як рамкова умова пізнання і методологування / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2017. – №4. – С. 16–38.
101. Фурман А.В. Світ методології / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2015. – №2. – С. 47–60.
102. Фурман А.В. Типи наукових шкіл та умови їх ефективного функціонування / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2014. – №3. – С. 11–29.
103. Фурман А.В. Українська ментальність та її культурно-психологічні координати / Анатолій В. Фурман // Психологія і суспільство. – 2001. – №1. – С. 9–73.
104. Фурман А.В. Фундаментальний соціально-психологічний експеримент у школах України: анатомія пошуку / Анатолій В. Фурман // Освіта і управління. – 1997. – Т.1, №3. – С. 35–54.
105. Фурман А.В. Як розпізнати наукову школу / Анатолій В. Фурман // Науковий світ. – 2003. – №5. – С. 14–16.
106. Фурман А.В., Ковальова Т. Категорійна матриця взаємозв'язку образів суб'єктивної реальності і психологічних чинників самоактуалізації дорослого / Анатолій В. Фурман, Тетяна Ковальова // Психологія і суспільство. – 2011. – №4. – С. 72–81.
107. Фурман А.В., Шандрук С.К. Організаційно-діяльнісні ігри у вищій школі: [монографія] / Анатолій В. Фурман, Сергій Шандрук. – Тернопіль: ТНЕУ, 2014. – 272 с.
108. Фурман О. Простір і час у психологічному дискурсі / Оксана Фурман // Психологія і суспільство. – 2017. – №1. – С. 79–132.
109. Фурман О. Я-концепція як предмет багатоаспектного теоретизування / Оксана Фурман // Психологія і суспільство. – 2018. – №1-2. – С. 38–67.
110. Хьелл Л. Теорії личности (Основные положения, исследования и применение) / Лари Хьелл, Даниил Зиглер ; пер. с англ. С. Меленевской, Д. Викторовой. – СПб. : Питер-Пресс, 1997. – 608 с. – (Серия «Мастера психологии»).
111. Шандрук С.К. Психологія професійних творчих здібностей : [монографія] / Сергій Костянтинів Шандрук. – Тернопіль: Економічна думка, 2015. – 357 с.
112. Школы в науке / под ред. С.Р. Микулинского, М.Г. Ярошевского, Г. Кребера, Г. Штейнера. – М.: Наука, 1977. – 523 с.
113. Щедровицкий Г. П. Избранные труды / Георгий Петрович Щедровицкий ; [ред.-сост. А. А. Пископфель, Л. П. Щедровицкий]. – М. : Шк. культ. политики, 1995. – 760 с.
114. Щедровицкий Г. Методологічна організація системно-структурних досліджень і розробок / Георгій Щедровицький // Психологія і суспільство. – 2004. – №2. – С. 30–49.
115. Щедровицкий Г. Методологічна організація сфери психології / Георгій Щедровицький // Психологія і суспільство. – 2000. – №2. – С. 7–24.
116. Щедровицкий Г. Схема мислєдїяльності – системно-структурна будова, значення і зміст / Георгій Щедровицький // Психологія і суспільство. – 2005. – №4. – С. 29–39.
117. Щедровицкий Г.П. Философия. Наука. Методология / Георгий Петрович Щедровицкий. – М.: Шк. культ. политики, 1997. – 656 с.
118. Юдин Э.Г. Методология науки. Системность. Деятельность / Эрик Григорьевич Юдин. – М.: Эди-ториал УРСС, 1997. – 445 с.
119. Юнг К.Г. Структура и динамика психического / Карл Густав Юнг; пер. с нем. – М., 2008. – 480 с.
120. Юрєвич А.В. Методология и социология психологии / Андрей Владиславович Юрєвич – М.: Изд-во «Институт психологии РАН», 2010. – 272 с.
121. Янчук В.А. Введение в современную социальную психологию: [учеб. пособие для вузов] / Владимир Александрович Янчук. – Мн.: АСААР, 2005. – 768 с.
122. Ярошевский М.Г. Оппонентный круг и научное открытие / Михаил Григорьевич Ярошевский // Вопросы философии. – 1983. – №10. – С. 49–62.
123. Ярошевець В. Методологічна рефлексія історико-філософського процесу / Володимир Ярошевець // Психологія і суспільство. – 2010. – №1. – С. 65–88.